

2020 ARALIK ÖZEL SEKTÖRÜN YURT DIŞINDAN SAĞLADIĞI KREDİ BORCU GELİŐMELERİ

17 Őubat 2021

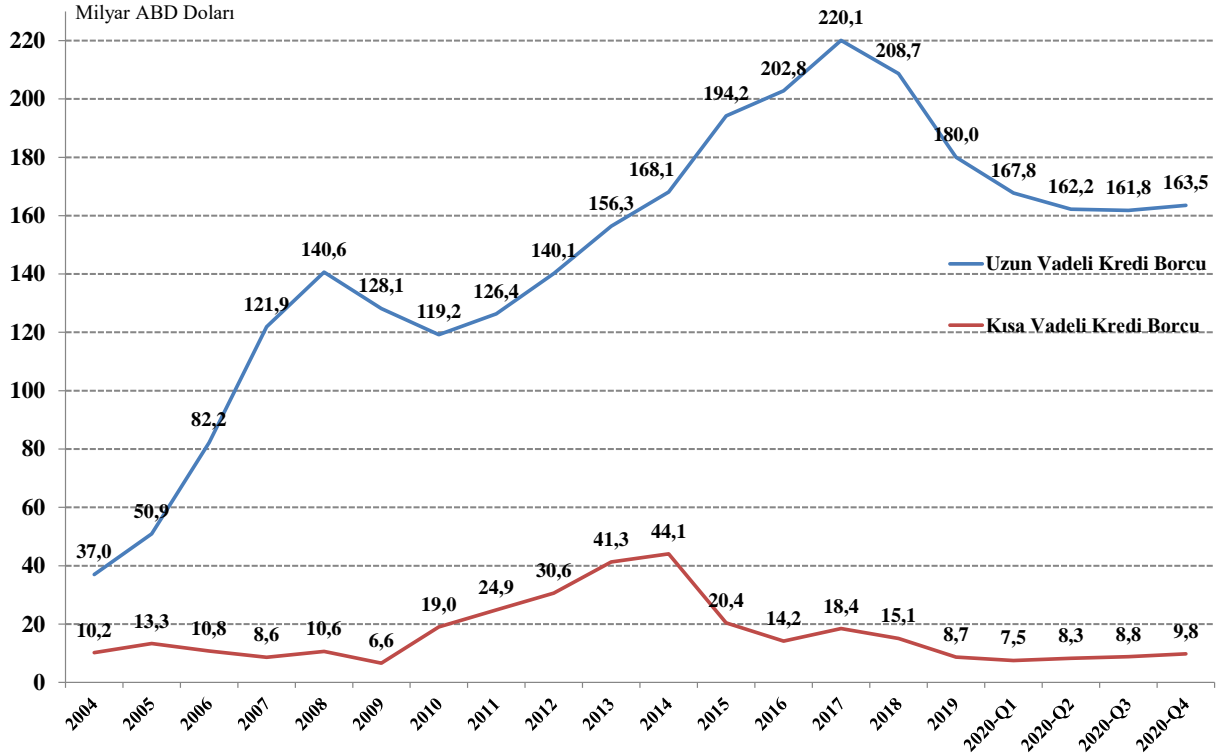

Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcuna iliŐkin Aralık ayı verileri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından 17 Őubat 2021 tarihinde yayımlandı.¹

Söz konusu veriler, özel sektörün yurt dışından sağladığı kısa ve uzun vadeli kredilerin borçlu ve alacaklı bilgileri, döviz cinsi, kullanım, anapara/faiz ödemeleri ve ödeme planları Őeklindeki kredi ayrıntıları, iŐlemlere aracılık eden bankalar tarafından TCMB'ye iŐlem bazında gönderilen bildirim formlarından derlenmektedir.

Buna göre, 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu 2019 yılsonuna göre %9,2 (~16,5 milyar dolar) azalarak yaklaşık 163,5 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde kısa vadeli kredi borcu ise %12,7'lik bir artışla 9,8 milyar ABD doları seviyesine yükselmiŐtir. Böylelikle toplam kredi borcu yaklaşık 15,4 milyar ABD doları azalarak 173,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekteŐmiştir (Şekil 1).

Şekil 1: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcu (2004 – Q4:2020)

Kaynak: TCMB

¹ TCMB, her ay verileri geçmiŐe dönük revize ettiği için bilgi notlarında yer alan tablolardaki eski yıllara ait veriler farklılık gösterebilmektedir.

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcunun borçluya göre dağılımı incelendiğinde, finansal kesimin kredi borcunun (%43,1), finansal olmayan kesimin kredi borcundan (%56,9) daha az olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 2014 yılından 2017 yılsonuna kadar uzun vadeli krediler içinde finansal kesimin payının, finansal olmayan kesimin payından daha yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir. Büyük çoğunluğunu bankaların oluşturduğu finansal kesimin uzun vadeli kredi borcu, 2019 yılsonuna göre 6,5 milyar ABD doları azalarak 70,4 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir. Finansal olmayan kuruluşların borcu ise 2019 yılsonuna göre 10 milyar ABD doları azalmış ve 93,1 milyar ABD doları olmuştur (Tablo 1).

Alacaklıya göre dağılım verileri, tahvil alacaklıları hariç toplam kredi borcunun büyük ölçüde özel alacaklılara olan borçlardan oluştuğunu göstermektedir (%82,7). Özel alacaklıların uzun vadeli kredi borcu 2020 yılı son çeyreklik itibariyle, 2019 yılsonuna göre 14,2 milyar ABD doları azalarak 109,4 milyar ABD doları seviyesine gerilemiş ve böylelikle toplam uzun vadeli kredilerdeki payı %66,9 olmuştur. Tahvil hariç toplam kredi borcunun %17,3'ünü oluşturan resmi alacaklar ise 22,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (borçlu ve alacaklıya göre dağılım)

(Milyar ABD doları)	2017	2018	2019	2020-Q1	2020-Q2	2020-Q3	2020-Q4
Borçluya Göre Dağılım	220,08	208,72	180,04	167,78	162,18	161,76	163,52
I- Finansal	114,97	102,60	76,94	74,77	70,38	70,89	70,40
i- Bankalar	96,37	85,22	64,31	63,00	60,57	61,35	60,88
- Krediler	65,97	56,35	42,40	41,03	39,77	40,09	39,57
- Tahvil	30,40	28,87	21,91	21,98	20,79	21,26	21,30
ii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	18,60	17,38	12,63	11,77	9,81	9,54	9,53
- Krediler	13,18	12,94	9,03	8,33	7,41	7,14	7,14
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,65	0,50	0,24	0,20	0,18	0,17	0,17
- Tahvil	4,77	3,95	3,36	3,24	2,22	2,22	2,22
II-Finansal Olmayan	105,11	106,12	103,10	93,01	91,80	90,86	93,11
- Krediler	84,36	86,61	83,65	73,70	73,48	72,88	74,38
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	13,23	11,91	11,15	11,22	10,74	10,44	10,39
- Ticari Krediler	0,44	0,47	0,55	0,57	0,55	0,50	0,62
- Tahvil	7,08	7,13	7,75	7,51	7,03	7,05	7,72
Alacaklıya Göre Dağılım	220,08	208,72	180,04	167,78	162,18	161,76	163,52
I- Resmi Alacaklılar	31,13	26,11	23,34	22,90	22,98	22,82	22,85
II- Özel Alacaklılar	146,71	142,66	123,68	112,15	109,15	108,40	109,42
i- Yabancı Ticari Bankalar	85,39	80,62	63,63	60,45	58,72	58,74	58,79
ii- Yerleşik Bankaların Yurtdışı Şube ve İştirakleri	32,99	35,60	33,12	32,44	31,82	31,48	31,95
iii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	16,51	15,25	15,78	8,21	7,86	7,51	7,64
iv- Finansal Olmayan	11,81	11,19	11,14	11,05	10,75	10,67	11,04
III- Tahvil Alacaklıları	42,25	39,95	33,02	32,72	30,05	30,54	31,24

Kaynak: TCMB

Özel sektörün yurt dışından sağladığı kısa vadeli kredi borcunun borçluya göre dağılımı incelendiğinde, borcun tamamına yakınının finansal kesime ait olduğu görülmektedir. Finansal kuruluşların kredi borcunun toplam kısa vadeli borçlar içindeki payı %84,1 iken finansal olmayan kesimin payı %15,9'dur.

Kısa vadeli kredi borcu içinde finansal kuruluşların borcu 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla, 2019 yılsonuna göre 1,4 milyar ABD doları artarak 8,2 milyar ABD dolarına yükselmiş, finansal olmayan kuruluşların borcu 306 milyon ABD doları azalmış ve yaklaşık 1,6 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Alacaklıya göre dağılım incelendiğinde ise kısa vadeli toplam kredi borcunun (tahvil alacaklıları hariç) neredeyse tamamının özel alacaklılara olan borçlar olduğu (%99,1), bunun da büyük ölçüde yabancı ticari bankalara olan borçlardan oluştuğu görülmektedir. Yabancı ticari bankalara olan borçlar, 2020 yılı Aralık ayı sonunda, 2019 yılsonuna göre 1,1 milyar ABD doları artmış ve 7,7 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kısa Vadeli Kredi Borcu (borçlu ve alacaklıya göre dağılım)

(Milyar ABD doları)	2017	2018	2019 (***)	2020-Q1	2020-Q2	2020-Q3	2020-Q4
Borçluya Göre Dağılım	18,43	15,09	8,70	7,52	8,28	8,84	9,80
I- Finansal	15,30	11,29	6,83	5,82	6,78	7,49	8,24
i- Bankalar (*)	12,72	9,44	5,67	4,76	5,87	6,68	6,83
- Krediler	12,63	9,36	5,65	4,71	5,78	6,51	6,66
- Tahvil	0,09	0,08	0,02	0,06	0,10	0,17	0,17
ii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	2,58	1,85	1,16	1,06	0,91	0,81	1,41
- Krediler	2,27	1,35	1,00	0,93	0,85	0,76	1,41
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,31	0,49	0,16	0,13	0,06	0,05	0,01
- Tahvil	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II- Finansal Olmayan	3,13	3,80	1,87	1,70	1,50	1,35	1,56
- Krediler	3,01	3,17	1,57	1,44	1,20	1,15	1,27
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,11	0,62	0,30	0,26	0,30	0,19	0,29
- Tahvil	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alacaklıya Göre Dağılım	18,43	15,09	8,70	7,52	8,28	8,84	9,80
I- Resmi Alacaklılar	0,56	0,35	0,22	0,12	0,12	0,08	0,08
II- Özel Alacaklılar	17,76	14,65	8,46	7,34	8,06	8,58	9,55
i- Yabancı Ticari Bankalar	14,82	11,26	6,57	5,70	6,49	7,28	7,68
ii- Yerleşik Bankaların Yurtdışı Şube ve İştirakle	1,82	2,05	1,19	1,10	1,02	0,90	1,11
iii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	0,83	0,81	0,35	0,17	0,16	0,10	0,31
iv- Finansal Olmayan	0,29	0,53	0,36	0,37	0,39	0,30	0,46
III-Tahvil Alacaklıları	0,10	0,08	0,02	0,06	0,10	0,17	0,17
IV-Diğer (**)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

(*) Repo işlemlerinden doğan borçlar dahil değildir.

(**) Bankaların yurt dışından sağladığı kredi borcunun alacaklı toplamı, alacaklı dağılımının yapılmadığı 2004-2009 dönemi için 'Diğer' başlığı altında gösterilmiştir

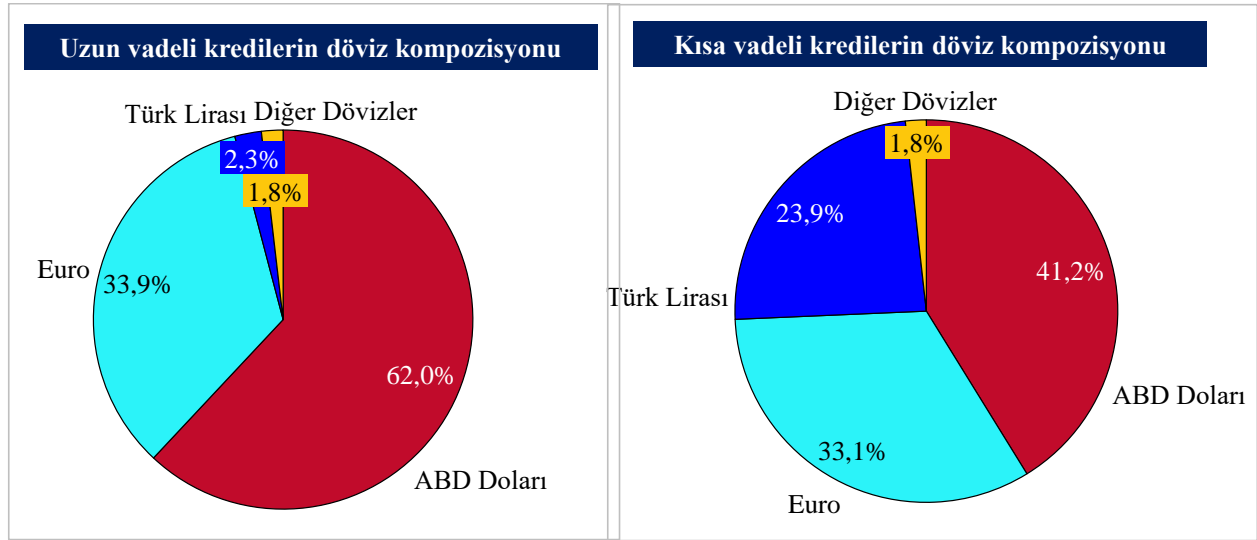
(***) 4 Aralık 2019 tarih ve 1814 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı çerçevesinde, "Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O."nın dış borç verileri Aralık 2019 itibarıyla kamu sektörü altında takip edilmeye başlanmıştır.

Kaynak: TCMB

Bunların yanı sıra uzun vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında, özel sektörün yurt dışından ağırlıklı olarak ABD doları cinsinden borçlandığı görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kredi borçları içindeki payı 2019 yılsonuna göre 1,3 yüzde puan artmış ve 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla %62 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %33,9 ile Euro, %2,3 ile Türk Lirası ve %1,8 ile diğer dövizler gelmektedir (Şekil 2).

Kısa vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında da ağırlığın ABD doları cinsinden kredilerde olduğu görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kısa vadeli kredi borçları içindeki payı 2019 yılsonuna göre 2 yüzde puan azalarak 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla %41,2 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %33,1 ile Euro, %23,9 ile Türk Lirası ve %1,8 ile de diğer dövizler gelmektedir (Şekil 2).

Şekil 2: Özel Sektörün Yurt Dışından Borçlandığı Kredilerin Döviz Kompozisyonu (Q4:2020, yüzde dağılım)

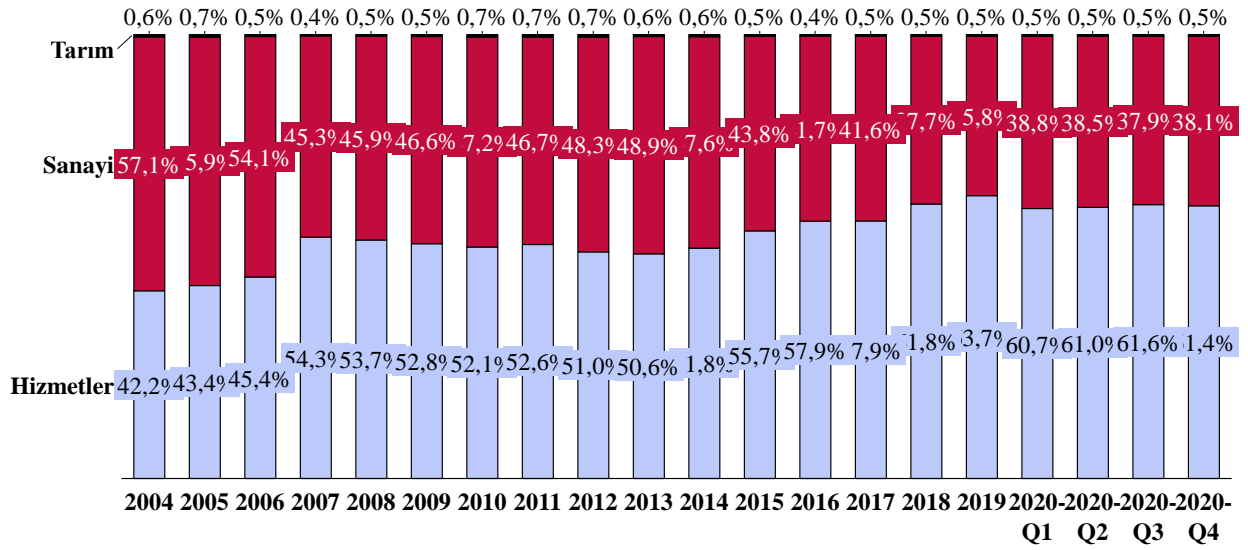

Kaynak: TCMB

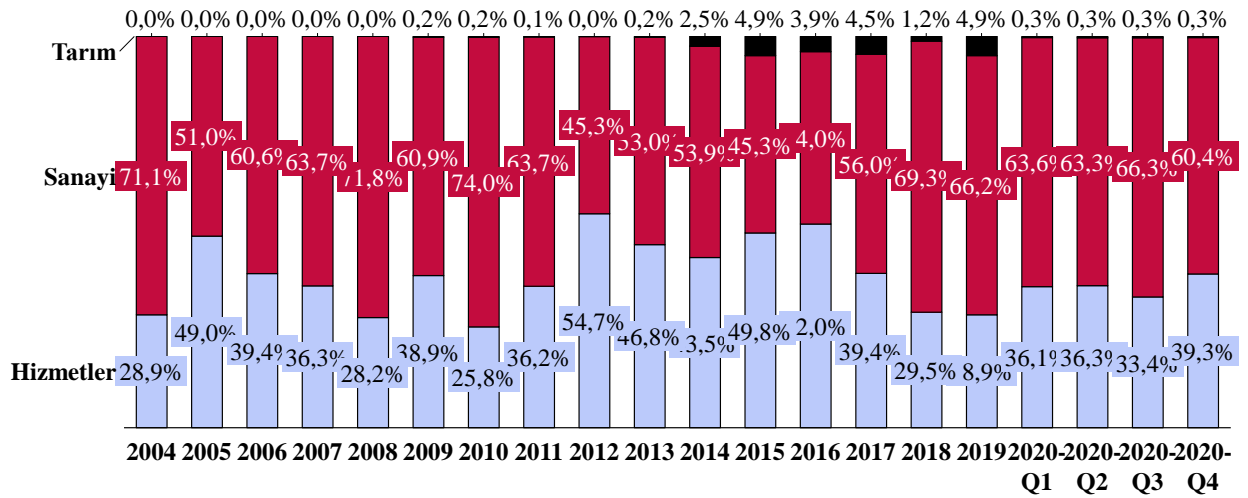
2020 yılı son çeyreklik itibarıyla özel sektörün uzun vadeli finansal olmayan kredi borcunun %61,4'ü hizmetler, %38,1'i sanayi ve %0,5'i de tarım sektörü tarafından kullanılmıştır. 2000'li yılların başlarından 2007 yılına kadar kredi borcunda sanayi sektörü öne çıkarken, 2007 yılından itibaren hizmetler sektörünün uzun vadeli borçlanmadaki payı artmaya başlamıştır (Şekil 3a).

Kısa vadeli finansal olmayan kredi borcunun sektörel dağılımına bakıldığında sanayi sektörünün payını 2019 yılına göre payını 5,8 yüzde puan azaldığı görülmektedir. Sanayi sektörü tarafından kullanılan kredilerin, kısa vadeli finansal olmayan krediler içindeki payı 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla %60,4 olarak gerçekleşmiştir. Hizmetler ve tarım sektörlerinin payları ise sırasıyla, %39,3 ve %0,3'tür (Şekil 3b).

Şekil 3a: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcunun Sektör Dağılımı (2004-Q4 2020; yüzde)

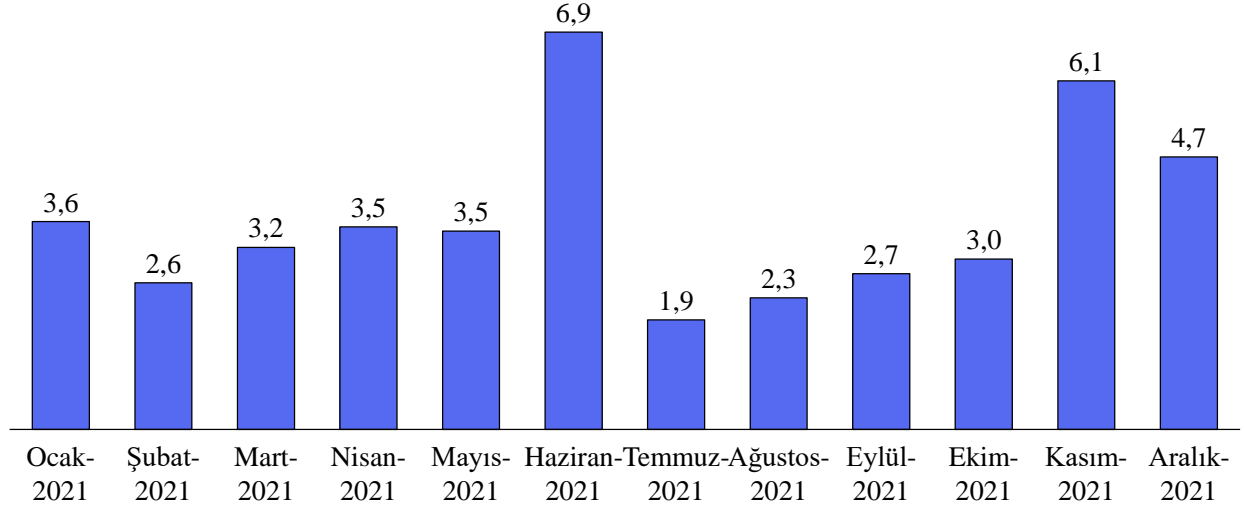
Şekil 3b: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kısa Vadeli Kredi Borcunun Sektör Dağılımı (2004-Q4 2020, yüzde)

Kaynak: TCMB

Son olarak özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu 2020 yılı son çeyreklik itibarıyla kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde toplam 43,9 milyar ABD doları kadar anapara geri ödemesi gerçekleştirileceği görülmektedir.

Şekil 4: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kalan Vadesi 1 Yıla Kadar Olan Toplam Kredi Borcunun Aylara Göre Dağılımı (Ticari krediler hariç) (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB